

Úryvok úvodu knihy Reportáže s pod mosta

od autora A.Matejku

Už samotný názov knihy cielene naznačuje zameranie reportáže na veľký spoločenský problém nie len z oblasti etiky, morálky ale i sociálny fenomén, ktorý spoločnosť tlačí pred sebou. Popri otázke riešenia rómskeho problému rozširuje oblasť nutnosti pozrieť sa bližšie i na potrebu riešiť neodkladné príčiny rozširujúcej sa masy bezdomovectva. Cez bezdomovectvo sa mlčky mína pozornosti vládnucich strán a je nimi považované ako výsledok zlyhávania jednotlivcov. Z časti pripúšťam i tento názor, ale len ako malý segment situácie kapitulácie z riešenia problémov z vlastnej viny jednotlivcov. Príčinou takéhoto zlyhania môžu byť vedľajšie faktory, ktorých vplyvom vzniká degradácia osobnosti. Najčastejším faktorom sú alkoholizmus, rozpad rodín, úmrtie celoživotného partnera, samota, drogová závislosť, gamblerstvo a následná strata identity. Tieto okolnosti vylučujú cudzí vplyv na zvládnutie situácie, a sú väčšinou príčinou individuálneho zlyhania. Tento druh bezdomovectva sa v spoločnosti prejavoval v každej dobe, ale najvypuklejšie sa prejavuje i v súčasnosti, keď na takto cieleného jedinca sa pridružia i okolnosti zo zlyhania spoločnosti, ktorá zapríčinila tento stav a nárast bezdomovectva sa jej vymkol s pod kontroly bez mechanizmov jeho riešenia už v samotných začiatkoch jeho prejavu. Štát sa benevolentne a bez záujmu pozerá na bezdomovcami a žobrákmi zaplnené priestory železničných staníc, polikliník, mestských a prímestských parkov, lavičiek námestí, teplovodných kanálov a nezriedka i opustených budov a plochy pod mostami. Nečinnosť represívnych zložiek miest a štátnej polície má len málo legitímnych prostriedkov na to, aby aspoň eliminovala nárast tohoto javu za pomoci legislatívnych opatrení súčasného právneho stavu. Narastá prejavovaná nespokojnosť občanov, ktorí musia na každom takomto exponovanom mieste, čeliť obťažovaniu, špineniu verejných priestorov, hromadeniu provizórnych prístreškov v tesnej blízkosti obydli, kde toto spoločenstvo vykonáva pred očami občanov i nutnú telesnú potrebu s z konzumu alkoholu zanecháva za sebou zvratkami znečistenú dlažbu, fasády domova a zákutia otvorených podbráni. V priebehu dňa sú nimi obsadzované mestské lavičky, kde sa cez deň najčastejšie grupujú do skupín s konzumáciou alkoholu a zanechávajú za sebou smetisko a nehygienické prostredie. Deformujú takto kultúrny kolorit mesta a znemožňujú občanom využívať odpočinkové miesta na prechádzkach s deťmi a oddych starým ľuďom. Táto skupina marginalizovaných občanov si svoj status bezdomovca z veľkej časti privodila vlastným pričinením a za ich zlyhanie štát berie menšiu zodpovednosť, ale nezabavuje sa tým zodpovednosti za riešenie daného stavu, ale musí pripraviť taký legislatívny stav v našom právnom systéme, aby mohli inštitúcie konať v prospech, nich i občanov tohto štátu. Druhou kategóriou bezdomovcov sú občania, ktorí sa z dôvodu zlyhania systému štátu dostali nie vlastnou vinou doslova pod most svojej existencie. Masívny rozpredaj národného majetku do rúk zahraničného kapitálu a podpore domácej špekulatívnej zmene vlastníckych vzťahov v privatizačnom ošiali za pomoci nedokonalých právnych noriem bolo umožnené zo strany štátu zlikvidovať základňu pracovných príležitostí v regiónoch Slovenska, kde štátne podniky zabezpečovali sociálnu stabilitu regiónov s využívaním prirodzeného výskytu prírodných zdrojov, agrosektor, potravinársky,

spotrebiteľský a drevospracujúci priemysel. Štruktúra takto koncipovanej priemyselnej politiky štátu umožňovala nasávať i menej kvalifikované pracovné sily a naplňať tak i štátny a obecný daňový systém. Zánik týchto dôležitých odvetví miestneho priemyslu zanechalo za sebou hladové doliny s katastrofickým sociálnym dopadom na životnú úroveň tamojšieho obyvateľstva. Práve táto situácia bola portfóliom pre vznik bezdomovectva z radov týchto občanov, ktorí zo dna na deň stratili prácu s príležitosťou zamestnať sa v blízkosti bydliska a začali s nádejou migrovať do miest, kde bola situácia približne rovnaká. Nádej, že práve v mestách, kde je predpoklad väčšieho rozvoja priemyselnej infraštruktúry a služieb bol lákadlom pre tieto skupiny ľudí, aby od-chádzali z vidieka do miest, a hľadali si zväčša nekvalifikované pracovné pozície. Zahraničným kapitálom budované fabriky už sú na vyššom stupni technickej vyspelosti a o takúto ponuku pracovnej gramotnosti nemajú záujem, lebo technologický pokrok v automatizácii je zameraný na znižovanie manuálnej práce a zvyšovanie čo najväčšieho zisku cudzím monopolom na úkor nízkych miezd našich občanov. Neisté pracovné pozície pod hrozbou krachu mnohých firiem naplňujú sociálnu sieť štátu, kšefty exekútorov, register daňových dlžníkov a väznice neplatičov výživného na deti. Stále stúpajúca hranica pracujúcej chudoby, rapidný pokles vkladov úspor v bankách občanov sú jedným zo spúšťačov na cestu k bezdomovectvu pre mnohých už i v súčasnosti ohrozených občanov. Propagátori liberálnej politiky krmia občanov mantrou, že štát nie je dobrý hospodár a preto by sa nemal angažovať vo vlastnom podnikaní. Opak je pravdou, lebo štát by mal mať v zálohe podnikateľské aktivity, aby nimi mohol plniť sociálny tlak na odvodoch zisku do štátneho rozpočtu. Keď dokáže súkromný sektor zabezpečiť účinný kontrolný systém vo svojich firmách, tak štát má omnoho väčšie legislatívne možnosti na kvalitu kontroly hospodárenia v štátnych podnikoch a vo firmách s účasťou štátu. Štát môže s kvalitnou personálnou politikou byť dobrým hospodárom. I tu je v takýchto prípadoch úlohou štátu vytvárať podmienky na znižovanie rizika bezdomovectva.

Moja kniha svojimi autentickými príbehmi z prostredia bezdomovcov odhaľuje príčiny tohoto stavu, ktorý búra stabilitu sociálneho systému a zakladá do budúcnosti sťažené podmienky jeho riešenia. Na príbehoch priamych aktérov sa zviditeľňujú príčiny zlyhania jednotlivcov a následne aj zlyhanie štátnej administratívy. Obsah knihy nie je čítaním pre zábavu a relax, ale ju treba čítať pre poznanie skutočnej pravdy a poučenie nie len pre tých, ktorí sú za tento stav zodpovední. Na záver knihy, nedoporučujem čítať ani tým, ktorí pre realitu nemajú žalúdok. Je určená aj tým, ktorí sa boja, aby sme sa nestali štátom bezdomovcov, chorých, lenivých a prisťahovalcov. Bez ohľadu na to, či sa kniha bude niekomu páčiť, alebo nie, treba v tejto oblasti urobiť poriadok, keď chceme zostať civilizovaným národom. Problém bezdomovectva podobne ako rómsky problém uvedený v mojej najnovšie vydanéj knihe Údolie divých makov, neznesie odklad a politikárčenie. Kniha je žalobou na štát, že zanedbal povinnosti pri správe štátu a tým dopustil vzniku a neriešeniu tejto situácie pre najslabšiu časť svojich občanov a zároveň je mementom do budúcnosti pripomienkou, že štát je tu pre svojich občanov bez rozdielu sociálneho a spoločenského statusu a nie opačne.